

Nr 41.

Ankom till riksdagens kansli den 17 mars 1931 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för löjtnanten A. G. Molin från viss betalningsskyldighet jämte en i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 26 februari 1931 dagteknad proposition (nr 148), vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att löjtnanten vid Jämtlands fältjägarregemente Arne Georg Molin befrias dels från den honom jämlikt rådstuvurättens i Östersund två särskilda utslag den 13 oktober 1930 ålagda skyldighet att utgiva ej mindre till Kungl. Maj:t och kronan samt riks försäkringsanstalten ett belopp av sammanlagt 6,694 kronor 34 öre jämte ränta, än även till Kungl. Maj:t och kronan ett årligt belopp av 293 kronor 33 öre räknat från den 1 september 1930; dels ock från ersättningsskyldighet med avseende å de livräntebelopp, riks försäkringsanstalten för tiden efter den 30 juni 1930 utbetalt eller kommer att utbetala till förre furiren G. E. Hallonqvist på grund av honom den 5 december 1925 åsamkad skada; allt under det villkor, att Molin före den 1 augusti 1931 till arméförvaltningens civila departement inbetalar ett belopp av 1,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Vidare har uti en inom andra kammaren av herr *B. Holmgren* väckt motion (nr 362) hemställt, att riksdagen ville medgiva, att Molin befrias från honom jämlikt rådstuvurättens i Östersund två särskilda utslag den 13 oktober 1930 åliggande skyldighet att till kronan och riks försäkringsanstalten utgiva dels genast ett belopp av tillhoppa 6,694 kronor 34 öre jämte viss ränta, dels ock ett årligt belopp av 293 kronor 33 öre från den 1 september 1930; samt att kronan avstår från de fordringsanspråk, som framdeles kunna komma att resas mot Molin på grund av utbetalning till Hallonqvist från riks försäkringsanstalten av en livränta å 880 kronor.

Motion.

Motionären har till stöd för sin framställning anfört, att av handlingarna i målet framginge, att den vårdslöshet i tjänsten, varå ersättningsskyldigheten

grundade sig, varit av så lindrig art, att den bestraffats med disciplin-straff av arrest utan bevakning i två dagar, och att sådana omständigheter i övrigt föreläge, att samtliga i ärendet hörda myndigheter tillstyrkt, att kronans och riksförsäkringsanstaltens genom laga kraftvunna domstolsutslag fastställda fordringar hos Molin måtte helt efterskänkaskas. Motionären hade funnit de av myndigheterna anförda skälen för ett sådant efterskänkande beaktansvärda.

Departements-
chefen.

Departementschefen har i ärendet inledningsvis anført följande:

»Under tjänstgöring vid Västgöta regemente den 5 december 1925 blev furiren vid regementet G. E. Hallonqvist träffad av ett gevärsskott i vänstra underbenet, med påföljd, att detta måste amputeras. Skottet hade avlossats av värnpliktige N. E. Ström, under det denne under Hallonqvists befäl deltagit i övning i s. k. posttjänst, varvid skarp ammunition icke skulle komma till användning. Före nämnda övning hade Ström under befäl av dåvarande fänriken vid regementet, numera löjtnanten vid Jämtlands fältjägarregemente A. G. Molin övats i korthållsskjutning med skarp ammunition.

Ifrågavarande tilldragelse gjordes till föremål för handläggning vid krigsrätt. Vid krigsrätten anförde vederbörande åklagare följande: Olyckshändelsen måste hava förorsakats därav, att Ström efter korthållsskjutningen haft en patron kvar i geväret. Enär Ström och Molin uraktlätit, Ström att efter målskjutningens slut uttaga samtliga i geväret kvarvarande patroner och Molin att vederbörligen kontrollera, att ej någon patron funnits kvar i geväret, hade Ström och Molin gjort sig skyldiga till tjänstefel ävensom till vållande av den Hallonqvist ågångna skadan. Härför yrkade åklagaren, att Ström och Molin måtte dömas till ansvar för tjänstefel och vållande till kroppsskada. Hallonqvist instämde i åklagarens ansvarstalan samt yrkade vidare förpliktigande för Ström och Molin att solidariskt till honom utgiva viss ersättning i anledning av den honom åsamkade skadan.

Målet avgjordes slutligen av Kungl. Maj:t genom utslag den 11 maj 1927. Ström och Molin dömdes att för vårdslöshet i tjänstens utövning undergå disciplinstraff, Ström av vaktarrest i fem dagar samt Molin av arrest utan bevakning i två dagar. För vållande till kroppsskada dömdes Ström och Molin att till kronan böta envar 50 kronor. Slutligen förpliktades Molin och Ström, en för båda och båda för en, att till Hallonqvist utgiva dels ersättning för sveda och värk samt stadigvarande lyte med 3,000 kronor, dels ock en årlig livränta av 293 kronor 33 öre att utgå för tiden från och med den 1 september 1926 och erläggas med en tolvtedel för varje månad.

Hallonqvist anhängiggjorde talan jämväl mot kronan samt yrkade — under förmälan att anledning finnes till antagande, att Molin och Ström saknade tillgångar till gäldande av den dem ådömda ersättningen — att det måtte åläggas kronan att till Hallonqvist utgiva ersättning för ifrågavarande, honom tillfogade skada. Genom Kungl. Maj:ts dom den 25 oktober 1929 förpliktades kronan att, i den mån Hallonqvist icke förut av Molin och Ström uppburit ersättning för i nyss nämnt avseende liden skada, solidariskt med dessa till Hallonqvist utgiva ersättning för sveda och värk samt stadigvarande lyte ävensom årlig livränta, allt med belopp, som ovan angivits.

Beträffande de närmare omständigheterna i nu berörda rättegångar hänvisas till Nytt juridiskt arkiv Avd. I årg. 1927, ref. 71, sid. 248—254 och årg. 1929, ref. 159, sid. 550—555.

I proposition nr 76 till 1930 års riksdag hemställde Kungl. Maj:t, att

riksdagen måtte medgiva, att den Hallonqvist tillerkända årliga livräntan av 293 kronor 33 öre finge från och med budgetåret 1930/1931 bestridas från anslaget till allmänna indragningsstaten. Propositionen vann riksdagens bifall. I fråga om det Hallonqvist tillerkända skadeståndet, 3,000 kronor, samt den å tiden före ingången av nämnda budgetår belöpande livräntan förordnade Kungl. Maj:t genom brev den 27 juni 1930, att dessa belopp skulle gäldas av lantförsvarets anslag till extra utgifter.

Sedan Kungl. Maj:t väckt talan mot Molin med yrkande om åläggande för honom att till kronan utgiva, vad kronan genom domen den 25 oktober 1929 ålagts utbetala till Hallonqvist, jämte ränta och rättegångskostnad, förpliktade rådstuvurätten i Östersund genom utslag den 13 oktober 1930, nr 115, som vunnit laga kraft, Molin att till kronan utgiva, dels ett belopp av tillhoppa 4,173 kronor 32 öre — motsvarande ej mindre ovannämnda ersättning för sveda och värk samt stadigvarande lyte, 3,000 kronor, än även livränta efter 293 kronor 33 öre för tiden från den 1 september 1926 till den 1 september 1930 — jämte viss ränta, dels årligen 293 kronor 33 öre från den 1 september 1930 att utbetalas med en tolvtedel förskottsvis varje månad, dels okronans rättegångskostnader i målet, 112 kronor 80 öre.

Genom beslut den 20 oktober 1926 tillerkände riksförsäkringsanstalten Hallonqvist en årlig livränta av 880 kronor att utgå från och med den 1 september samma år. Av livräntan utgår 495 kronor enligt förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, samt 385 kronor enligt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete. Vidare har riksförsäkringsanstalten till Hallonqvist utbetalt ersättning för ett konstgjort ben med 225 kronor samt för läkarbetyg m. m. med 14 kronor.

Sedan riksförsäkringsanstalten, efter stämning till rådstuvurätten i Östersund, yrkat åläggande för Molin att till anstalten utgiva två tredjedelar av det belopp, anstalten till och med den 30 juni 1930 utbetalt till Hallonqvist, biföll rådstuvurätten i utslag den 13 oktober 1930, nr 117, vilket utslag vunnit laga kraft, riksförsäkringsanstaltens i målet förda talan samt ålade Molin att till riksförsäkringsanstalten utgiva 2,408 kronor 22 öre jämte ränta.

I skrivelse den 30 oktober 1930 har Molin — under förmälan att han, som saknade förmögenhet, vore helt hänvisad att leva på sin lön, samtidigt som han hade att avbetala skulder, som åsamkats honom genom hans utbildning — anhållit om befrielse från den honom enligt rådstuvurättens i Östersund förenämnda båda utslag ålagda betalningsskyldigheten.»

Efter att hava redogjort för myndigheternas i ärendet avgivna yttranden har departementschefen vidare anfört följande:

»Av utredningen i ärendet framgår, att vissa förmildrande omständigheter tala till Molins förmån. Vederbörande myndigheter hava också tillstyrkt, att kronans och riksförsäkringsanstaltens genom lagakraftvunna domstolsutslag fastställda fordringar hos Molin måtte helt efterskänkas. Härjämte har statskontoret förordnat, att Molin jämväl befrias från betalningsskyldighet med avseende å de livräntebelopp, som riksförsäkringsanstalten för tiden efter den 30 juni 1930 erlägger till Hallonqvist. Mig synes det emellertid i viss mån betänkligt att helt befria Molin från den ersättningsskyldighet, han på grund av vårdslöshet i tjänsten ådragit sig. Jag anser mig däremot kunna tillstyrka att Molin befrias från redan föreliggande samt framdeles uppkommande ersättningsskyldighet, på det villkor att han inom viss

tid, förslagsvis den 1 augusti 1931, till arméförvaltningens civila departement inbetalar ett belopp, vilket jag på grund av vad i ärendet förekommit anser böra sättas till 1,000 kronor. Detta belopp torde böra tillgodoföras lantförsvarets anslag till extra utgifter.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har icke kunnat undgå att i likhet med departementschefen finna i viss mån betänkligt, att Molin befrias såväl från kronans och riksförsäkringsanstaltens genom lagakraftvunna domstolsutslag fastställda fordringar som från riksförsäkringsanstaltens blivande fordringar å Molin på grund av den från anstalten utbetalda livräntan till Hallonqvist. Då det emellertid syntes utskottet uppenbart, att det av Molin begångna tjänstefelet icke stått i rimlig proportion till dess ekonomiska konsekvenser, har utskottet på grund härav och av i ärendet i övrigt förekommande omständigheter funnit skäligheten bjuda, att Molin vinner befrielse från all den ersättningsskyldighet, som han på grund av tjänstefelet i fråga ådragit sig.

Utskottet, som således ansluter sig till det av motionären framställda yrkandet, får hemställa,

att riksdagen må i anledning av förevarande proposition nr 148 och med bifall till motionen II: 362 medgiva,

a) att löjtnanten vid Jämtlands fältjägarregemente A. G. Molin befrias från honom jämlikt rådstuvurättens i Östersund två särskilda utslag den 13 oktober 1930 åliggande skyldighet att utgiva dels till Kungl. Maj:t och kronan samt riksförsäkringsanstalten ett sammanlagt belopp av 6,694 kronor 34 öre jämte ränta, dels ock till Kungl. Maj:t och kronan ett årligt belopp av 293 kronor 33 öre räknat från den 1 september 1930;

b) att Molin befrias jämväl från ersättningsskyldighet med avseende å det livräntebelopp, riksförsäkringsanstalten för tiden efter den 30 juni 1930 utbetalt eller kommer att utbetala till förre furiren G. E. Hallonqvist på grund av honom den 5 december 1925 åsamkad skada.

Stockholm den 17 mars 1931.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 38.

Reservation

av herrar *Kvarnzelius, Olof Olsson, Rosén, Sandén, Jansson* i Falun, *Bengtsson* i Norup och *Olofsson* i Digernäs, som ansett, att utskottet bort tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och alltså hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts proposition och med avslag å herr Holmgrens motion II: 362 medgiva, att löjtnanten vid Jämtlands fältjägarregemente A. G. Molin befrias dels från den honom jämlikt rådstuvurättens i Östersund två särskilda utslag den 13 oktober 1930 ålagda skyldighet att utgiva ej mindre till Kungl. Maj:t och kronan samt riksförsäkringsanstalten ett belopp av sammanlagt 6,694 kronor 34 öre jämte ränta, än även till Kungl. Maj:t och kronan ett årligt belopp av 293 kronor 33 öre räknat från den 1 september 1930; dels ock från ersättningsskyldighet med avseende å de livräntebelopp, riksförsäkringsanstalten för tiden efter den 30 juni 1930 utbetalt eller kommer att utbetala till förre furiren G. E. Hallonqvist på grund av honom den 5 december 1925 åsamkade skada: allt under det villkor, att Molin före den 1 augusti 1931 till arméförvaltningens civila departement inbetalar ett belopp av 1,000 kronor.